

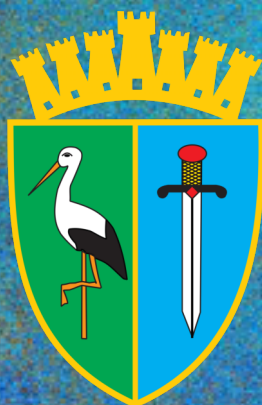

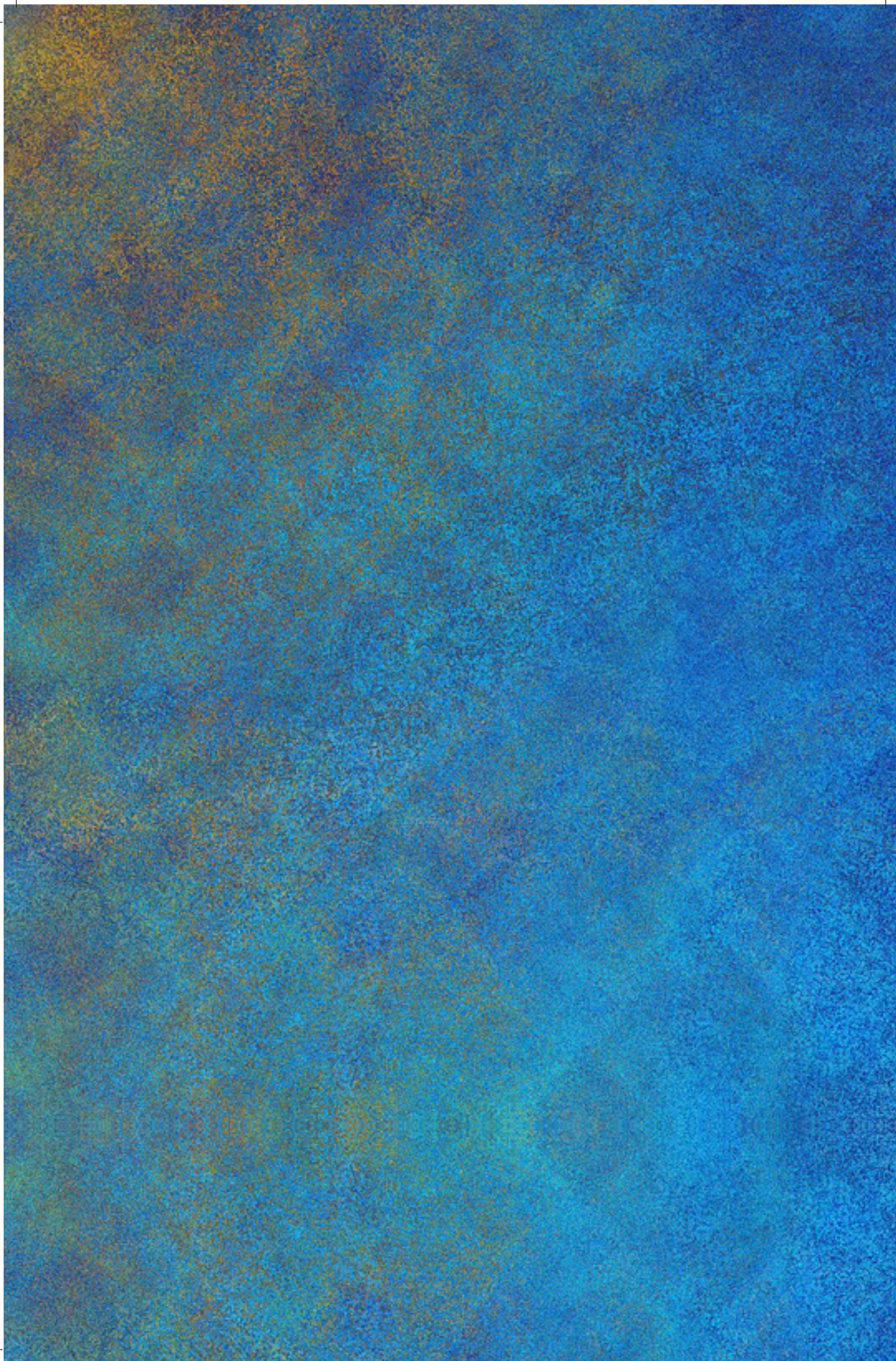
Past - Present - Future

REGIONALNI AKCIJSKI PLAN NA TEMU

Kulturne mjere
za poticanje regionalnog identiteta
Sisačko-moslavačke županije
2020. – 2023.

Abstract

The perception of a Sisak Moslavina County as an old industrial area often continues to have a negative connotation, while at the same time, the County has enormous potentials for using industrial heritage and create positive regional brand related to the history, tradition and innovation capacity of industrial heritage.

For that reason, in the focus of this document are activities that will lead to the development of industrial culture and fostering regional identity within these frameworks. Promotion of industrial heritage and development of industrial culture in Sisak Moslavina County can become an element for attracting visitors, and for that it is important to provide a unique and special, cultural and tourist offer.

The main development projects include the following project groups:

- projects that represent the potential of using industrial heritage as a potential for development
- projects related to the marketing activities in order to promote regional identity
- projects related to the improvement of tourist offer of Sisak Moslavina County

The document was created for the period of 2020 - 2023, in collaboration with experts from the focus group of InduCult2.0 project – Sisak Moslavina County Tourist Board, Tourist Board of the Sisak City, Tourist Board of the Petrinja City, City Museum of Sisak, Moslavina Museum Kutina, Interpretation Center of Banovina Heritage, Development agency of Sisak Moslavina County SI-MO-RA and Sisak Moslavina County.

O projektu InduCult2.0

Projekt „Nova industrijska kultura u Središnjoj Europi”/”A New Industrial Culture in Central Europe” - InduCult2.0 bavi se očuvanjem industrijske baštine i njenog korištenja. Projektom su obuhvaćene regije Središnje Europe za koje je karakteristična industrijska proizvodnja. Uspostavljeno je partnerstvo radi otkrivanja industrijske kulture regija koja ih može pozicionirati kao regije privlačne za rad, život i razonodu.

Partnerstvo na projektu čini 8 regija s dugogodišnjom industrijskom tradicijom:

- Pokrajina Zwickau (Njemačka)
- Općina Leoben (Austrija)
- Pokrajinska udruga lokalnih akcijskih grupa regije Karlovy Vary (Republika Češka)
- Komora za gospodarstvo, industriju, obrt i poljoprivredu, Padova (Italija)
- BSC poslovni centar d.o.o, Kranj (Slovenija)
- Sisačko-moslavačka županija (Hrvatska)
- Centar za gospodarski razvoj Opolskie (Poljska)
- Stebo – Centar kompetencija za razvoj zajednice (Belgija).

Vrijeme trajanja projekta je od lipnja 2016. **do** svibnja 2019.

Vrijednost projekta je 3.000.295,16 EUR od čega je 163.548,04 EUR osigurano proračunom projekta Sisačko-moslavačkoj županiji kao projektnom partneru.

Projekt je financiran iz Europskog fonda za regionalni razvoj.

Kroz **InduCult2.0** projekt, Sisačko-moslavačka županija imala je zadaću provesti sljedeće aktivnosti:

- Izraditi regionalnu strategiju i *akcijske planove za očuvanje/upravljanje industrijskom kulturnom baštinom*
- organizirati edukacije za obrazovne institucije i institucije zadužene za zaštitu kulturne baštine, jačanje regionalnog industrijskog identiteta i primjenu inovativnog edukativnog pristupa
- izraditi tiskanu verziju mape industrijske baštine
- organizirati transnacionalnu kulturnu izložbu i
- uspostaviti infocentar industrijske baštine.

Uvod

Prema Zakonu o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj («Narodne novine» broj 10/97, 124/97 i 68/98) Sisačko-moslavačka županija (SMŽ u daljnjem tekstu) je dio administrativno-teritorijalnog ustroja Republike Hrvatske sa sjedištem u Sisku. Središnju Hrvatsku kojoj pripada i prostor SMŽ određuje najveća gustoća industrijske izgrađenosti, zaposlenosti i proizvodnje, čiju osnovu čini industrijalizirani trokut Zagreb - Karlovac - Sisak na koji se nadovezuje nekoliko manjih industrijskih sustava i pojedinih industrijskih središta. Sisačko-moslavačka županija ima površinu od 4463 km² te je po površini među najvećim županijama u Republici Hrvatskoj i zauzima cca 7,9 % kopnenog teritorija Republike Hrvatske.

Sisačko-moslavačka županija je kroz cijelu povijest bila jedno od najvećih industrijskih središta Hrvatske s jakom tradicijom u obrtu i industriji te bogatom industrijskom baštinom koju čine industrijske građevine, tvornice, prometne infrastrukture, zgrade industrijske infrastrukture, strojevi i radnička naselja, a sve to zahvaljujući rafineriji nafte, željezari, riječnoj luci, trgovini, silosu, mlinskoj i pekarskoj proizvodnji, petrokemiji, tekstilnoj, drvenoj, prehrambenoj industriji itd. Danas je situacija potpuno drugačija, isprva rat, a zatim i financijska kriza doveli su do gašenja velikog dijela industrijskog sektora što je rezultiralo napuštanjem industrijskih kompleksa te posljedično tome brojne druge negativne efekte s kojima se regija i danas nosi. Nakon industrijskog kraha nekoliko građevina industrijske baštine prenamijenjena je, no i dalje je veliki dio ostao zapušten i nije dobio svoju svrhu. Za Sisačko-moslavačku županiju kao staro industrijsko područje uglavnom se vežu negativne konotacije dok istovremeno Županija ima ogromne potencijale za korištenje industrijske baštine u svrhu promicanja pozitivnog regionalnog branda koji se odnosi na povijest, tradiciju i inovacijski kapacitet industrijske baštine.

Gradovi Sisak, Kutina i Petrinja predstavljaju središnje točke poticanja razvoja industrijske kulture Sisačko-moslavačke županije što zbog svoje uloge u prošlosti, što radi svoje trenutne uloge i potencijala za budući napredak. Iz tog razloga akcijski plan će se temeljiti na sva tri spomenuta područja.

Prema mišljenjima muzejskih stručnjaka, Sisačko-moslavačka županija sa svojom bogatom poviješću i potencijalom za budući razvoj industrijske kulture može potaknuti novi početak gospodarskog razvoja i održivog zapošljavanja na regionalnoj razini. Industrijska područja županije mogu postati kvalitetni životni prostor za stvaranje kreativne industrije.

Upravljanje kulturnim planiranjem županije pruža dodatne lokalne vrijednosti koje mogu poslužiti kao temelj društvenom i gospodarskom napretku, te voditi ka međunarodnoj prepoznatosti i konkurentnosti županije.

Suvremeno moderno doba donosi brojne novine koje zahtijevaju sve veća ulaganja u područje inovativnosti i tehnološkog razvoja. Iz tog razloga je potrebno poraditi na spoju "starog i novog" te uložiti u dio tradicionalne ostavštine koja se odnosi na industrijsku baštinu koristeći se inovacijama i kreativnim metodama. Nastavno na spomenuto, kako bi se održao korak sa suvremenim trendovima, a da se uz to ne zaboravi veoma bitan segment povijesti županije koji se odnosi na industrijsku baštinu, nužno je pratiti smjernice regionalne strategije Sisačko-moslavačke županije "Nova industrijska kultura u Središnjoj Europi" i akcijske planove kao njezinih produkata. Važno je naglasiti kako se ovakav tip dokumenta po prvi puta izrađuje na području cijele države Hrvatske što ukazuje na i dalje nedostatnu brigu o industrijskoj baštini i razvoju industrijske kulture na područjima gdje za to itekako postoji veliki potencijal.

Također, pri izradi regionalne strategije i povezanih dokumenata korištena je važeća Županijska razvojna strategija Sisačko-moslavačke županije za razdoblje 2017. - 2020. kojom su određeni sljedeći razvojni ciljevi: Gospodarski rast i zapošljavanje, Zaštita okoliša i očuvanje prirodne i kulturne baštine te Razvoj infrastrukture i unaprjeđenje kvalitete života. Među prioritetima od značaja za razvoj regionalne strategije i povezanih akcijskih planova iz ŽRS se može izdvojiti sljedeći: Razvoj inovativne, elektroničke i izvozno orijentirane industrije s povezanim mjerama: Poticanje elektroničke i druge industrije temeljene na većoj dodanoj vrijednosti i Poticanje industrije temeljene na inovacijama i suvremenim tehnologijama. Također, važan je prioritet Razvoj turizma s mjerama Povezivanje sudionika turističkog razvoja i obogaćivanje turističke ponude i Poticanje razvoja selektivnih oblika turizma. Strateški prioritet razvoja obrazovne infrastrukture temeljene na visokoj tehnologiji, razvoja ljudskih resursa i aktivnog tržišta rada izravno je povezan s gospodarskim rastom i zapošljavanjem. Važnost održivog korištenja prirodnih resursa i kulturne baštine prepoznata je mjerom Njegovanje i održivo korištenje kulturne baštine.

Dokument je izrađen za razdoblje **2020. – 2023.** uz suradnju sa stručnjacima iz fokus grupe projekta **InduCult2.0** – Turistička zajednica Sisačko-moslavačke županije, Turistička zajednica Grada Siska, Turistička zajednica Grada Petrinje, Gradski Muzej Sisak, Muzej Moslavine Kutina, Interpretacijski centar baštine Banovine, Razvojna agencija Sisačko-moslavačke županije SI-MO-RA d.o.o. i Sisačko-moslavačka županija.

Tematski fokus

Razvoj industrijske kulture kao jedinstvenog obilježja Sisačko-moslavačke županije jedan je od preduvjeta koji bi se mogao iskoristiti za jačanje regionalnog identiteta. *Identitet gradova koji je do 90-tih godina 20. stoljeća bio tradicionalno industrijski, mijenjao se tijekom tranzicijskog perioda, a mijenja se i danas pod utjecajem globalizacije, modernizacije tehnologija i novih ekonomskih trendova. Danas, kad smo udaljeni od tradicionalne industrije, moguće je izgraditi novu, moderniju industrijsku kulturu koja je kreativna i zabavna.*

Iz tog razloga u središtu ovog akcijskog plana predložit će se aktivnosti koje će dati određeni doprinos razvoju industrijske kulture i poticanju regionalnog identiteta u tim okvirima. Promicanje industrijske baštine i razvoj industrijske kulture na području Sisačko-moslavačke županije može postati element za privlačenje posjetitelja pri čemu je važno osigurati jedinstven i poseban, kulturni i turistički doživljaj.

Područja na koje se odnose glavni razvojni projekti obuhvaćaju sljedeće skupine projekata:

- projekti koji predstavljaju mogućnosti korištenja industrijske baštine kao potencijala za razvoj
- projekti koji se odnose na provođenje marketinških aktivnosti u cilju promocije regionalnog identiteta
- projekti koji se odnose na unaprjeđenje turističke ponude Sisačko-moslavačke županije

Aktivnosti

Svaka od predloženih aktivnosti može se provesti kao sastavni dio nekog projekta ili kao zasebna inicijativa od strane relevantnih institucija, s posebnim interesom za područje Industrijske kulture i baštine u cilju podizanja svijesti lokalnog stanovništva, ali i šire javnosti.

Projekti koji predstavljaju mogućnosti korištenja industrijske baštine kao potencijala za razvoj

➤ Analiza i mapiranje lokaliteta industrijske baštine

Predlaže se izrada dokumenta koji sadrži popis svih lokaliteta industrijske baštine s područja Sisačko-moslavačke županije. Kada je riječ o infrastukturnim objektima, potrebno je voditi evidenciju o njihovom statusu, odnosno da li je u funkciji ili nije, je li obnovljen ili zapušten i sl. Na temelju provedene analize predlaže se izrada online karte s lokalitetima industrijske baštine s područja županije. Također, rezultati analize poslužit će kod daljnjeg planiranja obnove pojedinih zapuštenih objekata industrijske baštine. Ovom aktivnosti nastojat će se riješiti problem propadanja povijesne ostavštine te njezine prenamjene u prostore ugodne za boravak i rad.

Razdoblje provedbe:
2020.

Nositelj: Gradski muzeji
u suradnji sa
Sisačko-moslavačkom
županijom

Aktivnosti

➤ **Zaštita i revitalizacija napuštenih objekata industrijske baštine**

S ciljem smanjenja rizika od vandalizma, uništavanja i ilegalne trgovine dijelovima postojećih napuštenih objekata industrijske baštine potrebno je provesti mjere zaštite, umrežavanja nadležnih institucija i revitalizacije objekata. Objektima je moguće odrediti nova značenja u kojima će biti objedinjen njihov povijesni značaj i suvremena namjena te će se i na taj način doprinijeti razvoju kreativne industrije.

Razdoblje provedbe: 2023.

Nositelj: Sisačko-moslavačka županija

Projekti koji se odnose na provođenje marketinških aktivnosti u cilju promocije regionalnog identiteta

➤ **Osmišljavanje vizualnog identiteta na temelju industrijske kulture – Branding**

U cilju promocije Sisačko-moslavačke županije kao regije prepoznatljive po brojnim lokalitetima industrijske baštine i potencijalom za razvoj industrijske kulture potrebno je osmisliti prepoznatljiv vizualni identitet te cjelokupni marketinški koncept temeljen na razvoju Industrijske kulture. Važno je napomeniti kako industrijska kultura ovog područja datira iz Rimskog doba te je potrebno povezivanje lokaliteta i nastavak istraživanja nalazišta. Krajnji cilj je da se negativna slika oko industrijske baštine pretvori u priliku i iskoristi kao element jačanja regionalnog identiteta.

Razdoblje provedbe:
2020.

Nositelj:
Sisačko-moslavačka
županija,
Razvojna agencija
Sisačko-moslavačke
županije SI-MO-RA d.o.o.

Aktivnosti

➤ Sudjelovanje na sajmovima

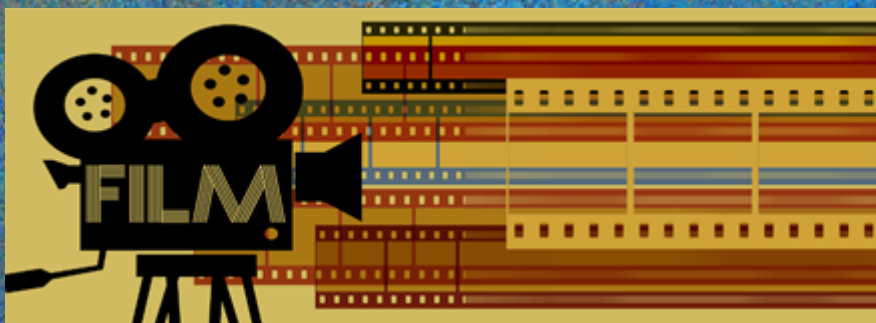
Predlaže se predstavljanje novog identiteta Sisačko-moslavačke županije široj publici na raznim sajmovima turizma u zemlji, ali i inozemstvu. Cilj je da se pojam industrijske baštine i industrijske kulture počne povezivati uz Sisačko-moslavačku županiju te da se privuku zainteresirani posjetitelji i potencijalni partneri za daljni razvoj ideja u tom pogledu.

Razdoblje provedbe: konstantno do 2023.

Nositelj: Sisačko-moslavačka županija

➤ Dokumentarni film

U sklopu kulturnih mjera za poticanje regionalnog identiteta predlaže se izrada dokumentarnog filma. Cilj je da film vizualno prikaže razvoj industrijske kulture u Sisačko-moslavačkoj županiji i prezentira široj javnosti tradicionalne vrijednosti u spoju s modernijom slikom industrijske kulture.

Razdoblje provedbe: 2023.

Nositelj: Gradski muzej
Sisak, Muzej Moslavine
Kutina, Sisačko-moslavačka
županija

Aktivnosti

Projekti koji se odnose na unaprjeđenje turističke ponude Sisačko-moslavačke županije

➤ Dani industrijske baštine

Manifestacija se već tradicionalno sedmu godinu zaredom održava u Sisku. Potrebno je planirati prijenos znanja i iskustva i na gradove Petrinju i Kutinu i podržati organizaciju pilot projekata na tim područjima. Na taj način će se u potpunosti zaokružiti priča oko industrijske baštine koja obilježava Sisačko-moslavačku županiju. Aktivnost doprinosi jačanju lokalnog, ali i regionalnog identiteta.

Razdoblje provedbe: od 2020. – trajno

Nositelj: Gradski muzej Sisak, Turistička zajednica Grada Siska, Petrinje i Kutine, Muzej Moslavine Kutina, Interpretacijski centar baštine Banovine, Sisačko-moslavačka županija

➤ Nordijske i biciklističke rute

U sklopu manifestacije „Dani industrijske baštine“ koja se već sedmu godinu tradicionalno održava u Sisku, provode se skupni obilasci pod vodstvom djelatnika Gradskog muzeja Sisak i Turističke zajednice Grada Siska. Potrebno je proširiti područje provođenja aktivnost i na druga mjesta u županiji, osmisliti više poučnih staza, te nordijskih i biciklističkih ruta turističko edukativnog karaktera.

Razdoblje provedbe: 2020. – trajno

Nositelj: Gradski muzej Sisak, Turistička zajednica Grada Siska, Petrinje i Kutine, Interpretacijski centar baštine Banovine

Aktivnosti

➤ Tematske, partnerske i montažne putujuće izložbe

S ciljem interpretacije, informiranja i edukacije predlaže se organizacija tematskih, partnerskih i montažnih putujućih izložaba o industrijskoj baštini i industrijskoj kulturi. U takve izložbe moguće je uključiti kulturno-povijesne ustanove, ali i obrtničke, tehničke i druge škole te tvrtke koje svoju proizvodnju temelje na industrijskoj baštini ovoga područja.

Razdoblje provedbe: do 2023.

Nositelj: Turistička zajednica Sisačko-moslavačke županije u suradnji s gradskim muzejima

Metoda

Prilikom izrade dokumenta korištena je metoda analize dostupnih izvora informacija i postojećih dokumenata te metoda intervjua s ključnim dionicima očuvanja industrijske baštine i promoviranja industrijske kulture odnosno članovima fokus grupe. Također, provedene su on-line konzultacije s ključnim dionicima s ciljem upoznavanja i rasprave ciljeva i sadržaja ovog dokumenta.

U razdoblju siječanj - ožujak 2019. godine obavljeni su intervjui s čelnicima kulturno-povijesnih i drugih relevantnih institucija na području Sisačko-moslavačke županije odnosno članovima fokus grupe projekta InduCult2.0 – Turistička zajednica Sisačko-moslavačke županije, Turistička zajednica Grada Siska, Turistička zajednica Grada Petrinje, Gradski muzej Sisak, Muzej Moslavine Kutina, Interpretacijski centar baštine Banovine, Razvojna agencija Sisačko-moslavačke županije SI-MO-RA d.o.o. i Sisačko-moslavačka županija.

Zaključak

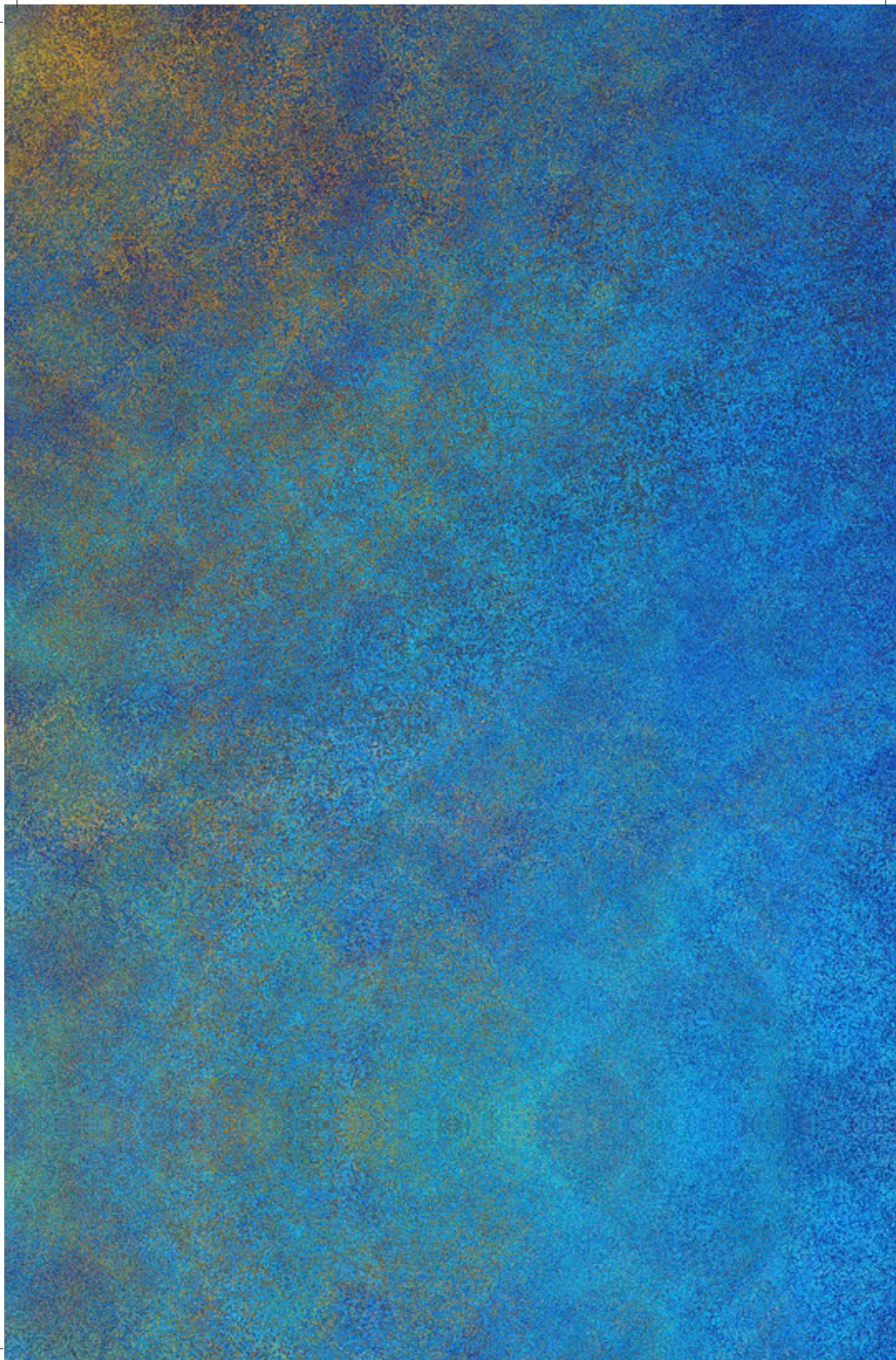
Sisačko-moslavačka županija ponosna je na svoju bogatu povijesnu ostavštinu u pogledu industrijske baštine, te uspjeha i ugleda kojeg su nekadašnje tvornice imale u zemlji ali i inozemstvu. Kako bi se budućim naraštajima ali i brojnim posjetiteljima moglo prenesti više od povjesnih zapisa, starih fotografija i obilaska zapuštenih industrijskih postrojenja, infrastrukturnih objekata i radničkih naselja ukazuje se potreba za stvaranjem novog regionalnog identiteta Sisačko-moslavačke županije koji uključuje spoj „starog i novog“ poznatog pod nazivom industrijska kultura. Pri tome, valja se suočiti s postojećim problemima prepoznatim na lokalnoj ali i nacionalnoj razini.

Gradski muzej Sisak uz svoju redovnu djelatnost u posljednjih nekoliko godina intenzivno se počeo baviti promocijom industrijske baštine na području grada Siska uz napomenu kako je cijelo područje Županije nedovoljno istraženo i prepoznato po svom bogatstvu. Nastavno na spomenuto, pojavljuje se potreba osnivanja stalne radne skupine koja će uz gradski muzej biti usmjerena na provedbu aktivnosti ovog Akcijskog plana te na daljnje osmišljavanje aktivnosti i projekata koji će doprinijeti poticanju regionalnog identiteta Sisačko-moslavačke županije kao područja razvoja industrijske kulture.

Također, neinformiranost o svim lokalitetima industrijske baštine s područja županije dovela je do nedovoljno razrađenih planova o mogućnostima korištenja industrijske baštine a posljedično tome i do njihove zapuštenosti. Kvalitetna analiza i mapiranje svih područja prvi su korak do pravovaljane zaštite i revitalizacije napuštenih objekata industrijske baštine.

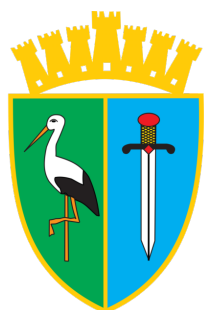
Negativni publicitet koji je zadnjih nekoliko godina vezan uz područje cijele županije radi deindustrijalizacije, iseljavanja i velike stope nezaposlenosti potrebno je umanjiti ističući brojne pozitivne projekte i aktivnosti koje se odvijaju na lokalnoj ali i regionalnoj razini. Interesna skupina morat će se vješto poslužiti svim dosupnim marketinškim alatima kako bi promovirala novi regionalni identitet Županije i na taj način privukla nove ulagače i posjetitelje. Prvi korak u novoj marketinškoj kampanji bit će osmišljavanje novog vizualnog identiteta – branda, uz promociju brojnih novih turističkih sadržaja.

Dosljednim radom i realizacijom predloženih aktivnosti iz ovog dokumenta, do 2023. Sisačko-moslavačka županija trebala bi imati novi pozitivan identitet i biti prepoznata kao Županija koja je svoje slabosti odlučila i uspjela pretvoriti u svoje snage i prilike.

Past - Present - Future

SISAČKO-MOSLAVAČKA
ŽUPANIJA

